

10.12.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/164
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/236
Karar Numarası : 2024/1144
Başvuran : Ö.T.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Milli Eğitim Bakanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, başvuranın engelli çocuğunun tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olmasının uygun görülmemesi ve çocuğun özel eğitim sınıfına alınması, ayrıca çocuğa gölge öğretmen/kolaylaştırıcı kişi sağlanmaması hususlarının engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kızı G.M.K.'nin 3 yaşından beri tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olarak uyumlu bir şekilde eğitim hayatına devam ettiğini, ilkokul eğitimine özel bir kolejde başladığını ve ilk eğitim dönemini başarılı bir şekilde tamamladığını ancak ikinci dönem kızının eğitimine ilişkin söz konusu kolejle sorunlar yaşandığını,

b. Yaşanan sorunlara ilişkin olarak Çankaya Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü (Çankaya RAM) ile görüşmeler gerçekleştirdiğini, görüşmeler kapsamında kızının ilkokul yerleştirme kararı olmadığı için eğitsel değerlendirmeye tabi tutulduğunu, 31/3/2023 tarihli eğitsel değerlendirme ve yerleştirme kararında kızının özel eğitim sınıfına yerleştirilmesi şeklinde karar verildiğini, okulların bitmesine 2,5 ay kaldığı için kızının özel eğitim sınıfında okula uyum çalışılacağı ve sonrasında ise sınıf tekrarı yapacağı, bu kapsamda kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak 1. sınıfa yönlendirileceğinin belirtildiğini,

c. 7/6/2023 tarihinde talebi üzerine kızının tekrar eğitsel değerlendirmeye alındığını, değerlendirme sonucunda kararın değişmediğini ve kızının özel eğitim sınıfına yönlendirildiğini, eğitsel değerlendirme sürecinde dikkate alınması için kızı ile birebir çalışan uzmanların görüşlerinin Çankaya RAM'a sunulduğunu ancak bu görüşlerin dikkate alınmadığını, 7/10/2023 tarihinde ise kızının halihazırda eğitim almakta olduğu okulun öğretmenleri tarafından sınıf değişikliği için dilekçe verildiğini ancak kararın değiştirilmediğini, kendisinin ikinci itirazı sonucu 21/11/2023 tarihinde kızının tekrar eğitsel değerlendirmeye alındığını ve okulda gözlem yapılarak tutanak hazırlanacağını bildirildiğini,

ç. Okul içi ve okul dışı yapılan gözlem ve görüşmeler neticesinde Çankaya RAM Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından 30/11/2023 tarihinde hazırlanan gözlem tutanağında, kızının dil ve konuşma becerilerinde güçlük yaşadığı ve bu sebeple akran zorbalığına uğrayarak kendini koruyamayacağı gerekçesiyle tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olmasının uygun olmadığını belirtildiğini,

d. Kızı için gölge öğretmen/kolaylaştırıcı kişi tutabileceğini Çankaya RAM'a belirttiğini ancak bu talebinin gölge öğretmen/kolaylaştırıcı kişi uygulamasının sadece otizm spektrumlu öğrenciler için sağlandığı belirtilerek reddedildiğini,

e. Down sendromlu çocuklar için en verimli eğitim ortamının tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olarak tipik gelişim gösteren akranları ile birlikte eğitim aldığı sınıflar olduğunun bilimsel çalışmalarla ortaya konduğunu, bu kapsamda kızının tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olarak kabul edilmemesinin ve kızına gölge öğretmen/kolaylaştırıcı kişi temin edilmemesinin ayrımcılık teşkil ettiğini belirtmiştir.

3. Muhatap Milli Eğitim Bakanlığı yazılı görüşünde özetle;

a. G.M.K.'nın özel eğitim sınıfına yönlendirilmesine ilişkin olarak başvuran veli tarafından çeşitli zamanlarda ve G.M.K.'nın öğrenim gördüğü okul tarafından da bir kez olmak üzere itirazlarda bulunulduğunu, itirazlar sonucunda itirazları değerlendirmekle görevli olan Çankaya RAM Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından eğitsel değerlendirme ve tanılamalar yapıldığını, ayrıca öğrencinin okul ortamı gözlemi yapıldığını, bahsi geçen işlemlerin her seferinde Çankaya RAM bünyesinde çalışan farklı uzmanlarca gerçekleştirildiğini ve tüm bu işlemlerin ilgili düzenlemelere uygun olarak tamamlandığını,

b. G.M.K.'nın tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olması yerine özel eğitim sınıfına yönlendirilmesine ilişkin kararın; yukarıda bahsi geçen eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci, öğrenciye ilişkin alınan performanslar, okul gözlemi, öğretmen görüşmeleri, veli görüşmesi, öğrencinin tıbbi tanısı ve öğrencinin bireysel eğitim aldığı M.Ç. de dahil olmak üzere tüm paydaşlardan alınan görüşler dikkate alınarak verildiğini, ayrıca ilerleyen süreçte öğrencinin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri bir arada incelenerek eğitim alanındaki gelişimi ve ihtiyaçları doğrultusunda kaynaştırma öğrencisi olarak eğitimine devam etmesi yönünde karar verilmesinin mümkün olduğunu,

c. Kolaylaştırıcı kişi uygulamasına dair olarak ise söz konusu uygulamanın, 4/1/2021 tarihli ve ... sayılı yazı çerçevesinde sadece kaynaştırma-bütünleştirme kararı verilmiş otizm spektrum bozukluğu tanısı olan öğrencilere yönelik olduğunu belirtmiştir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı sunmuş olduğu yazılı görüşte başvuran özetle;

a. Kızı G.M.K.'nin bilişsel ve akademik seviyesinin tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olmak için uygun olduğunu, her ne kadar Ankara Üniversitesi İbn-i Sina Hastanesi tarafından hazırlanan Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu'nda (ÇÖZGER) kızı için özel koşul gereksinimi vardır (ÖKGV) denmişse de Çocuklar İçin Özel Değerlendirme Hakkında Yönetmelik kapsamında tanısı mozaik olmayan tüm down sendromlu çocuklar için ÖKGV ifadesinin kullanıldığını, ayrıca kızı için iki ayrı hastaneden alınan raporlarda kızının %40 ve %81 oranında ÖKGV'li çıktığını, ilaveten bahsi geçen ÇÖZGER'de kızının bilişsel gelişim alanına ilişkin olarak özel gereksinimi vardır (ÖGV) ifadesinin kullanıldığını, yani G.M.'nin aynı tanıya sahip akranlarına göre

akademik ve bilişsel olarak daha yüksek bir seviyeye sahip olduğunu, eğitsel değerlendirme ve tanılamaların hastane raporlarına göre değil çocukların gerçek yetenek ve performanslarına göre yapılması gerektiğini,

b. Çankaya RAM tarafından kızı hakkında yapılan değerlendirmelerin her seferinde farklı öğretmenler tarafından yapılan ve 30 dakika gibi kısa bir süre içinde sonuçlandırılan değerlendirmeler olduğunu, bu değerlendirmelerin kızının gerçek yetenek ve performansını ölçmediğini, kızının özel olarak ders aldığı M.Ç.'nin arandığının doğru olduğunu ancak kendisinin Çankaya RAM'a sunduğu görüşün dikkate alınmadığını, Çankaya RAM tarafından kızının okul ortamında yerinde gözlemlendiğini, bu raporda kızının kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olması için gerekli nitelikleri taşıdığı belirtilmediğini, buna rağmen kendi içinde çelişkili tutanaklarla eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılarak özel eğitim sınıfına yerleştirme kararının değiştirilmediğini, başvuruların ve itirazlar üzerine yapılan değerlendirmelerin hepsinin kızına karşı açıkça ayrımcılık yapan öğretmenler tarafından yapıldığını ve bu sebeple bu kararların objektif olmadığını,

c. Kızı hakkında verilen özel eğitim sınıfına yerleştirme kararının kızının yüksek yararı düşünülerek alındığının belirtildiğini ancak nitelikli özel eğitim verilmeyen, akıllı tahtadan film izletilen ve çocukların teneffüse dahi çıkmadığı özel eğitim sınıfı ortamında kızının yararına herhangi bir durumun olmadığını, kaldı ki down sendromlu çocuklar için en verimli eğitimin kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla verilen eğitimler olduğunu ve bu hususun bilimsel olarak ortaya konduğunu, bunun yanında kızının akran zorbalığına uğrayabileceği şeklindeki gerekçenin geçerli bir gerekçe olmadığını, tüm çocukların bu riske maruz kalma riski altında olduğunu ve bu riskin önlenmesine ilişkin yükümlülüğün ilgili kurum ve kuruluşlar üzerinde olduğunu, özel gereksinime sahip öğrencilerin tipik gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim almasının engellenmesi yerine bu öğrenciler için oluşturulan destekleyici özel eğitim tedbirleri ve bireysel eğitim programları aracılığıyla kaynaştırma sınıflarında eğitim almasının kolaylaştırılabileceğini,

ç. Kızının tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak eğitim alması durumunda ve ihtiyaç halinde sınıf içi ve sınıf dışı ortamlarda kızına destek olması amacıyla kolaylaştırıcı kişi desteği sağlayabileceğini belirttiğini, buna karşılık kolaylaştırıcı kişi uygulamasının sadece otizm spektrum bozukluğu tanısına sahip çocuklar açısından mümkün olduğunun kendisine bildirildiğini ve söz konusu hususların ayrımcılık yasağını engellilik temelinde ihlal ettiğini belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(...)

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

(...)

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. Anayasa'nın “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.

Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

(...)

Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.

(...)

7. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre doğrudan ayrımcılık, “Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi”, (f) bendine göre ise engelli “Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyasal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi” ifade eder.

8. Mezkûr Kanun'un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

9. Mezkûr Kanun'un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan ayrımcılık türleri şöyledir: “a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

10. Mezkûr Kanun'un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şu şekildedir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal

hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

11. Mezkûr Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, Kurumun, “*ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” görevini haiz olduğu belirtilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. 6701 sayılı Kanun’un “*Başvurular*” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası, “*Ayrımcılık yasağı ihlalinde zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

13. Mezkûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrasında; “*İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.*” hükmü yer almaktadır. Başvuranın ayrımcılık yasağının ihlali niteliğinde olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesi için birden çok kez karşı tarafa başvuruda bulunduğu görülmüştür. Dolayısıyla başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği değerlendirilmektedir. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

14. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38]. Ayrımcılık yasağı, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 2’nci maddesinde “Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayırımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir.” şeklinde yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 14’üncü maddesinde ise “Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden

yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.” düzenlemesi yer almaktadır.

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak şeklinde tanımlanmıştır (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48; AİHM, Okpisz/Almanya, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). AİHM’e göre, farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye sahip değilse yani meşru bir amaç gütmüyorsa veya muamele kapsamında kullanılan araçlar ile gerçekleştirilmek istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmuyorsa ayrımcı bir nitelik kazanmaktadır (AİHM, Mazurek/Fransa, B. No: 34406/97, 1/5/2020, para. 48).

16. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden yararlanılırken nesnel ve haklı bir neden olmaksızın aynı veya benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelede bulunulmasını yasaklamaktadır. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilir (AYM, Nuriye Arpa, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58).

17. Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesine göre engelliliğe dayalı ayrımcılık; siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamakta olup ayrıca makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsamaktadır.

18. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "Ayrımcılık" başlıklı 4/A maddesi şöyledir:

"Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır.

Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez."

19. Somut olayda başvuran, kızı G.M.K.'nin engelli olduğunu ve ilkokula başlayana kadar kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak başarılı bir eğitim hayatı geçirdiğini ancak kızının ilkokul eğitimine başladığı özel eğitim kurumunda sıkıntılar yaşaması üzerine Çankaya RAM ile yapılan görüşme sonrası kızının eğitsel değerlendirmeye tabi tutulduğunu ve özel eğitim sınıfına yerleştirilmesine karar verildiğini, bu karara karşı birden çok kez kendisi ve bir kez de kızının eğitim gördüğü Şehit Mustafa Karasakal İlkokulu yönetimi olmak üzere itiraz edildiğini ancak kararın değişmediğini belirtmiştir. Başvuran, kızının seviyesinin tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olmaya yetecek düzeyde olduğunu, buna rağmen bu kararın değişmemesinin ve kızına kolaylaştırıcı kişi sağlanmasına ilişkin talebinin reddedilmesinin engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir.

20. Muhatap Milli Eğitim Bakanlığı, G.M.K.'ye ilişkin olarak yapılan yerleştirme

başvurusu sonucunda öğrencinin özel eğitim sınıfına yerleştirilmesine karar verildiğini, karara ilişkin olarak yapılan itirazlar üzerine tekrar değerlendirmeler yapıldığını, bu kapsamda okul ortamında yerinde gözlem yapıldığını ve ilgili tüm paydaşların görüşleri alınarak özel eğitim sınıfına yerleştirme kararının devam etmesi gerektiği kanaatine varıldığını belirtmiştir. Kolaylaştırıcı kişi konusunda ise Milli Eğitim Bakanlığının ilke kararı doğrultusunda kolaylaştırıcı kişinin sadece bütünleştirme/kaynaştırma yoluyla eğitim kararı verilen otizm spektrum bozukluğu bulunan öğrenciler için verilebildiğini belirtmiştir.

21. G..M.K.'nın eğitimine ilişkin olarak dosyada yer alan bilgi ve belgeler incelendiğinde öğrencinin okul öncesi eğitimini tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olarak tamamladığı, ilköğretim Özel Mavi Limit Kolejinde kaynaştırma öğrencisi olarak başladığı ancak burada yaşanan sorunlar nedeniyle burada eğitimine devam etmediği ve velisinin 31/3/2023 tarihinde eğitsel değerlendirme ve yönlendirme talebiyle Çankaya RAM'a başvurması üzerine Şehit Mustafa Karasakal İlköğretim Okuluna özel eğitim sınıfı öğrencisi olarak kaydının yapıldığı görülmüştür. Öğrencinin Özel Mavi Limit Koleji bünyesinde 1. sınıfta geçirdiği süreye ilişkin 31/3/2023 tarihli Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu'na göre öğrencinin akademik ve sosyal becerilerinde eksiklikler olduğu görülmektedir. Bunun yanında adı geçen belgede "Belirtilmek İstenen Diğer Açıklamalar" başlıklı kısımda "Öğrencinin kaynaştırma öğrencisi olarak akranları içerisinde yeterli olamadığı, müfredat konuları ilerledikçe aradaki farkın ve uyumun azaldığı gözlemlenmiştir. Daha çok birebir eğitime ve sınıf tekrarına ihtiyacı vardır." şeklinde bir ibarenin yer aldığı görülmektedir. Yine aynı Form'da sınıf öğretmeni görüşü olarak "Uyum problemi, sınıf içerisindeki akademik sürecin verimliliğinin azalması, olumsuz davranışların (arkadaşlarının eşyalarını almak, zarar vermek, ders sırasında sınıfı terk etmeye çalışmak) artış göstermesi nedeni ile desteğe ihtiyacını olduğunu düşünüyorum" ibaresi yer almıştır. Bu doğrultuda öğrencinin özel eğitim sınıfına yerleştirildiği tespit edilmiştir.

22. Başvuranın, kızının tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olarak eğitimine devam etmesi için 25/5/2023 tarihinde bir itirazda bulunduğu, itiraza dair inceleme tutanağında; öğrencinin akademik anlamda akranlarından geride olduğu, bilişsel gelişim alanında ise kimi kazanımlara rağmen yine eksiklerinin bulunduğu belirtilmiştir. Öğrencinin matematik becerilerinin, okuma yazma becerilerinin, ince motor becerilerinin, dil ve konuşma becerilerinin birtakım çalışmalarla ölçüldüğü ve bu alanlarda eksiklerinin olduğunun belirtildiği görülmüştür. Tutanaktaki bu değerlendirmeler ve sınıf öğretmeninden alınan görüşler doğrultusunda öğrencinin birebir özel eğitim dersleri almasının tüm gelişim alanları açısından daha yararlı olacağı sonucuna varıldığı anlaşılmıştır. Başvuranın söz konusu işleme dair 25/8/2023 tarihinde yaptığı itiraza ilişkin olarak ise Çankaya RAM Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu; başvuranın ikinci bir itiraz hakkının olmadığını ve 25/5/2023 tarihli itirazına ilişkin yapılan değerlendirmenin geçerliliğini koruduğunu belirterek, öğrencinin okula devam etmesi koşuluyla, uyum süreci, akademik performansı ve diğer gelişim özelliklerinin (davranış ve duygu kontrolü, sosyal-duygusal gelişim özellikleri vb.) takip edilerek sınıf öğretmeni ve BEP komisyonu görüşleri doğrultusunda gerekli görülmesi halinde öğrencinin Çankaya RAM'a yönlendirilmesinin yararlı olacağı görüşünü dile getirmiştir.

23. Başvuranın, kızının yeniden eğitsel değerlendirmeye tabi tutulması ve yönlendirmesinin yapılmasına ilişkin birtakım talep dilekçelerinin olduğu, 21/11/2023 tarihinde ise öğrencinin eğitim gördüğü Şehit Mustafa Karasakal İlkokulu yönetimi tarafından öğrencinin tekrar eğitsel

değerlendirmesinin yapılması için bir talepte bulunulduğu görülmüştür. Talebe ilişkin yazıda öğretmen talep dilekçesinin, BEP toplantı tutanaklarının ve bireysel gelişim raporunun bulunduğu gözlemlenmiştir. 8/11/2023 tarihli Bireysel Gelişim Raporu'nda "Öğrencimizin sosyal ve akademik gelişimine destek olacağı için kaynaştırma öğrencisi olarak akranlarıyla birlikte eğitim öğretim hayatına devam etmesi uygundur." ibaresinin yer aldığı ve bu belgede sınıf öğretmenleri ile rehber öğretmenlerinin imzasının yer aldığı görülmektedir. Ancak yine öğrencinin sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerden bazıları dâhil olmak üzere 5 öğretmenin imzasının bulunduğu 29/11/2023 tarihli tutanakta, öğrencinin ilk olarak özel eğitim sınıfına yerleştirildiği, velinin bu karara itiraz ettiği, daha sonra ise öğrenciye yaz döneminde özel eğitim sağlanması sonucunda öğrencide gelişim görüldüğü ve okul yönetimi tarafından tekrar inceleme için itirazda bulunulduğu ancak öğrencinin sınıf ortamında davranış hususunda ve akademik olarak sorunlar yaşadığı, öğrencinin güvenliği, akademik başarısı, dil ve konuşma becerilerinin yetersizliği, ihtiyaçlarını gidermede güçlük çekmesi ve sınıf içi kaosu yönetemeyeceği düşünüldüğünde özel eğitim sınıfında devam etmesinin uygun olacağı kanaatinde olduğu belirtilmiştir.

24. Dosya içeriğinde G.M.K.'nın birebir çalıştığı öğretmeni M.Ç'den ve yine öğrencinin özel eğitim aldığı İlgi Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinden öğrencinin gelişimine ilişkin olarak Kasım 2023'e ait yazılar olduğu görülmektedir. Bu yazılarda öğrencinin birçok gelişim alanında büyük gelişimler gösterdiği ve kaynaştırma öğrencisi olmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Ancak yazıların öğretmenler tarafından imzalanmadığı görülmüştür. Başvuran İlgi Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinden alınan belgenin imzasız olmasının, 1 haftalık ara tatil sonrası yapılan eğitsel değerlendirmeden son anda haberdar olması ve pazartesi günleri ilgili Merkezin kapalı olmasından kaynaklandığını belirtmiştir. G.M.K.'nın özel öğretmenin görüşünü içeren yazının imzasız olmasına ilişkin ise herhangi bir geçerli sebep ileri sürülmemiştir.

25. G.M.K.'nın özel eğitim sınıfına yerleştirilmesine ilişkin karara karşı yapılan itirazlar sonrası 28/11/2023 tarihinde öğrencinin performansının ve durumunun okul ortamında gözlemlenmesi ve öğretmen görüşmelerinin yapılması için okul ortamı gözlemi yapılmıştır. Gözlem sonucunda G.M.K.'nın özel eğitim sınıfında eğitim öğretim hayatına devam etmesinin uygun olacağı sonucuna varıldığı görülmektedir. Okul Gözlem Tutanağı'nda (Tutanak); Şehit Mustafa Karasakal İlkokulu rehber öğretmenleri ve sınıf öğretmeni ile görüşme yapıldığı, bu görüşmede öğrencinin devamlı bir öğrenci olduğu, evde özel öğretmenle desteklendiği, sınıf içerisinde uyumlu olduğu ve sınıf kurallarına kısmi olarak uyduğu bilgisinin alındığı, ayrıca öğrencinin problem davranışının bulunmadığı, akademik olarak "o" sesine kadar tanıdığı, 1'den 100'e kadar sözel yardımıyla sayabildiği ve dil konuşma becerilerinde güçlük yaşadığı şeklinde hususların aktarıldığı belirtilmiştir. Tutanak'ta, rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri tarafından öğrencinin tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olması halinde zorlanacağına ilişkin veliye bilgilendirme yapıldığı ancak velinin ısrarları ve öğrencinin problem davranışı olmaması sebebiyle yeniden değerlendirme yapılması için öğrencinin RAM'a yönlendirildiği bilgisine yer verilmiştir. Tutanak'ın sonuç kısmında, öğrencinin tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olması durumunda sınıf içerisinde zorlanacağı, dil-konuşma ve iletişim güçlüğü yaşadığı için kendini ifade etmekte güçlük yaşayacağı ve bunun sonucunda akran zorbalığı ile karşılaşabileceği, kendini koruyamayacağı ve akademik performansının tam zamanlı kaynaştırmaya uygun olmadığı şeklindeki sebeplerle özel eğitim

sınıfında kalmasının uygun olacağı sonucuna varıldığı görülmüştür.

26. Eğitim hakkı, kişileri yoksulluktan kurtarmak, eşitsizlikleri gidermek ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için önem arz eden ve demokratik toplumun temelinde yer alan temel bir insan hakkıdır. Nitekim Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (ÇHS) 29'uncu maddesinde eğitimin; çocuğun kişiliğinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesinin yanında insan haklarına ve temel özgürlüklere saygısının geliştirilmesi, çocuğun kendi ulusal değerleri ile birlikte diğer uygarlıklara ait değerlere saygısının geliştirilmesi, yine çocuğun anlayış, hoşgörü, barış gibi değerlere olan bağlılığının artırılması gibi hedeflere hizmet etmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu bağlamda çocuğun kişisel gelişimi ve toplumsal yaşamdaki temel değerleri benimsemesi açısından eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır.

27. Bu kapsamda eğitim çok özel bir kamu hizmeti olarak sadece doğrudan faydaları olan bir hizmet değil geniş sosyal fonksiyonları da olan bir hizmettir ve demokratik bir toplumda insan haklarının sağlanması ve devamı için eğitim hakkının vazgeçilmez ve temel bir katkısı olduğu da aşikardır (AYM, Selçuk Taşdemir [GK], B. No: 2013/7860, 03.03.2016, para. 64). Öte yandan eğitimin toplum için taşıdığı öneme karşın, eğitim hakkı mutlak ve sınırsız bir hak değildir. Eğitimin niteliği gereği devlet tarafından düzenleme yapılmasını gerektirdiğinden bazı kısıtlamalara tabi tutulması da doğaldır. Şüphesiz eğitim kurumlarını düzenleyen kurallar, toplumun ihtiyaç ve kaynakları ile eğitimin farklı düzeylerine has özelliklere göre zaman ve mekan içinde değişiklik gösterebilir (AYM, Yüksel Baran, B. No: 2012/782, 26.06.2014, para. 37). Ancak yine de yapılan düzenlemelerin aralarında engelli öğrencilerin de bulunduğu hassasiyeti yüksek olan gruplar üzerindeki etkileri hususunda özellikle ihtiyatlı olunması gerekmektedir (AİHM, Ozan Barış ŞANLISOY/Türkiye, B. No: 77023/12, 08.11.2016, para.61).

28. EHİS'in "Eğitim" başlıklı 24'üncü maddesine göre eğitim hakkının ayrımcılıktan uzak ve fırsat eşitliği temelinde her bireye eşit olarak sağlanması, bu doğrultuda eğitim sisteminin her seviyede engellileri kapsayacak şekilde ve engellilere ömür boyu eğitim imkânı sağlanacak şekilde oluşturulması gerekmektedir. Engelliler, engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve ortaöğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır, engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir. Ayrıca, engelli bireylerin ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalı ve engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır. Yine 5378 sayılı Kanun'un "Eğitim ve öğretim" başlıklı 15'inci maddesine göre engellilerin, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılması ve genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilmesi gerekmektedir.

29. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde eğitimin toplum ve çocuklar açısından büyük önemi haiz olduğu, EHİS ve 5378 sayılı Kanun'da yer alan engellilerin topluma tam ve etkin katılımı açısından ise en önemli araçlardan biri olduğu anlaşılmaktadır. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim de bu kapsamda önemli araçlardan biri olarak göze çarpmaktadır. Nitekim AYM'ye göre hâlihazırda mevzuatta yer alan hükümler engelli çocukların ayrımcılığa maruz kalmadan eğitim hakkına sahip olduklarını belirtmektedir. Bu bağlamda engelli çocuklar, kişisel koşulları çerçevesinde ve yetkili ve

sorumlu otoritelerce yapılacak değerlendirmelere bağlı olarak kamu okullarında veya özel okullarda kaynaştırma yoluyla ya da alanında ihtisaslaşmış özel eğitim kurumları vasıtasıyla eğitim alma hakkına sahiptir. Öte yandan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini öncelikle akranlarıyla birlikte kaynaştırma yoluyla sürdürmeleri esastır (AYM, U.D.K. ve Diğerleri, B. No: 2014/19352, 24.05.2018, para. 20-23).

30. Özel eğitim ve kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim kavramları Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ř) bendinde özel eğitim; bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim şeklinde; aynı maddenin birinci fıkrasının (ö) bendinde ise kaynaştırma bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim şeklinde tanımlanmıştır.

31. Engelli çocukların özel eğitim sınıfına veya kaynaştırma/bütünleştirme sınıflarına yerleştirilmesine ilişkin işlemler de Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca düzenlenmiştir. Mezkûr Yönetmelik'in "Eğitsel değerlendirme ve tanılama esasları" başlıklı 7'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılması ile ilgili iş ve işlemler RAM'larda oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır.

(2) Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılmasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmî kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için kurumun resmî yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM'a yapılır.

(3) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Eğitsel değerlendirme ve tanılama uygun ortamda, bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Sağlık sorunları nedeniyle RAM'a gelemeyecek durumda olanların eğitsel değerlendirme ve tanılmasıyla ilgili iş ve işlemler bu bireylerin bulunduğu ortamlarda yapılır.

b) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilen bireyler, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu düzenlenerek uygun eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine yönlendirilirler. (...)

c) Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim almasına karar verilen öğrenciler için en fazla bir yıllık eğitim planı hazırlanır. Süresi biten planlar ihtiyaç hâlinde yenilenebilir.

ç) Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine ilişkin iş ve işlemler MEBBİS-RAM Modülü üzerinden yapılır.

(4) Eğitsel değerlendirme ve tanılama işlemleri okula kayıtlı öğrenciler için okulun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından, herhangi bir okula kayıtlı olmayanlar için ise ikamet

adresi ya da bakım ve barınma hizmetinden yararlandığı kurumun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından yapılır.

(5) Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek eğitimin her tür ve kademesindeki geçişlerde yapılır. Ayrıca bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda veli ya da okulun yazılı talebi üzerine gerektiğinde tekrarlanır.

(...)

(9) Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde bireyin veya velinin görüşü alınır.”

32. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre, engelli öğrencilerin kaynaştırma/bütünleştirme veya özel eğitim sınıflarına yerleştirilmesine ilişkin karar, eğitsel değerlendirme ve tanılama işlemleri sonrasında verilmektedir. İlgili Yönetmelik'e göre bu eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine ilişkin işlemler öğrencinin ilişkili olduğu rehberlik ve araştırma merkezi bünyesinde kurulan özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından yapılmaktadır. Mezkûr Yönetmelik'in “Özel eğitim değerlendirme kurulu” başlıklı 43'üncü maddesi uyarınca özel eğitim değerlendirme kurulları RAM müdürlüğünün teklifi ve il veya ilçe milli eğitim müdürlüğünün onayı ile RAM bünyesinde kurulmaktadır. Kurul, müdür yardımcısı başkanlığında özel eğitim hizmetleri bölüm başkanı, en az bir rehberlik öğretmeni, en az bir özel eğitim öğretmeninden oluşmaktadır. Kurula ayrıca ilgili bireyin kendisi veya velisi üye olarak katılmaktadır.

33. Aynı Yönetmelik'in “Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri” başlıklı 44'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri şunlardır:

a) Bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanınmasını yaparak özel eğitim ihtiyacına karar vermek.

b) Eğitsel değerlendirme ve tanınması yapılan bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu düzenleyerek RAM müdürünün onayına sunmak.

c) Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanınmasına ilişkin bilgi ve belgelerin yer aldığı dosyayı incelemek.

ç) İtirazların değerlendirilmesi amacıyla yönlendirilen bireylerin yeniden eğitsel değerlendirme ve tanınmasını yapmak.

d) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunu dikkate alarak birey için en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine ilişkin öneride bulunmak.

e) Ailenin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine katılımını ve bilgilendirilmesini sağlamak.

(...)”

34. Bu düzenlemeler ışığında, engelli öğrencilerin eğitim hayatına ne şekilde devam edeceklerine ilişkin kararın, öğrencilerin akademik ve sosyal yetenekleri, eğitim ihtiyaçları, hâlihazırda eğitim hayatındaki başarıları gibi hususlar değerlendirilerek ve çocuk ile doğrudan çalışan eğitimciler ile velilerin görüşleri alınarak çocuk eğitimi alanında çalışan uzmanlar tarafından verilmesi gerektiği görülmektedir. Bu

doğrultuda, engelli bir öğrencinin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecini uzmanlar eliyle yürütmek ve bir rapor oluşturarak bu hususu karara bağlamak Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında özel eğitim değerlendirme kurullarına verilmiştir.

35. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinden söz edilebilmesi için öncelikle karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla farklı bir muamelenin varlığı tespit edilebilmeli, ardından ise söz konusu farklı muamelenin nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmadığı, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmadığı veya muamele kapsamında kullanılan araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmadığı tespitinde bulunulmalıdır (TİHEK, B. No: 2023/1546, K. No: 2024/480, 8/5/2024, para. 32).

36. Yukarıda da bahsedildiği üzere eğitim hakkı tüm çocuklar için önemli olmakla birlikte engelli çocukların bağımsız bireyler olarak tam ve etkin bir şekilde topluma katılımı için özel bir önem arz etmektedir ve engelli çocukların normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak eğitim alması onlar açısından en uygun yöntemdir. Ancak eğitim hakkı çok önemli bir hak olmasına rağmen mutlak ve sınırsız bir hak niteliğinde değildir. Bu hakkın her bireye eşit olarak sağlanması ve eğitimde belli standartların oluşturulması için devletler tarafından bu hakka ilişkin birtakım düzenlemeler yapılması olağan olarak değerlendirilmektedir. Engelli öğrencilerin engel durumu, akademik başarısı, davranış durumu, eğitim hayatındaki uyumu gibi birçok kistas kapsamında bir değerlendirmeye tabi tutulması ve buna göre özel eğitim veya kaynaştırma öğrencisi olarak belirlenmesi de bu kapsama girmektedir. Öğrencilerin değerlendirilmesine ilişkin olarak yapılan işlemler, konuya ilişkin düzenlemelere uygun olarak ve ilgili uzmanların görüşleri doğrultusunda yapıldığı takdirde idareye tanınan bu takdir yetkisinin doğru bir şekilde kullanıldığı söylenebilecektir. Nitekim tüm engelli bireylerin kaynaştırma öğrencisi olması mümkün olmayıp hangi öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi olarak eğitimini sürdüreceğine bu kurallar kapsamında karar verilmesi gerekmektedir.

37. Başvuru konusu işlemler bütününe ilişkin süreç incelendiğinde, ilgili mevzuat dâhilinde işlemler yapıldığı, bu kapsamda öğrencinin eğitim gördüğü kurum ve okullardaki öğretmenlerinden ve özel öğretmeninden görüşlerin alındığı, öğrencinin akademik ve diğer gelişim süreçlerinin gözlemlendiği, karara yapılan itirazlar üzerine bu hususların yerinde gözlemlenebilmesi için okul ortamında gözlem yapıldığı görülmüştür. Ancak rehber öğretmenler ve özel eğitim öğretmenleri gibi birçok uzman tarafından öğrencinin özel eğitim sınıfında eğitim hayatına devam etmesinin daha uygun olacağını değerlendirildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencinin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinin mevzuatta yer alan süreç çerçevesinde ve alanında uzman kişilerce yapıldığı, itirazlar üzerine gerekli incelemelerin uzmanlarca tekrar edildiği ve ayrımcılık teşkil edecek farklı bir muamelenin bulunmadığı düşünülmektedir. Kaldı ki verilen karar tek seferlik bir karar olmayıp öğrencinin eğitim hayatı boyunca akademik performansı, dil ve konuşma becerileri, davranış durumu gibi birçok gelişim alanında incelenmesi sonucunda kararın değiştirilmesi mümkündür.

38. Başvuranın bir diğer iddiası ise kızına eğitiminde destek olmak üzere kolaylaştırıcı kişi sağlanması talebinin, kolaylaştırıcı kişi uygulamasının sadece kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak eğitim almasına karar verilmiş otizm spektrumu bozukluğu olan öğrencilere sağlanabileceği gerekçesiyle reddedildiği hususuna ilişkindir. Kolaylaştırıcı kişi mevzuatta yer almamakla birlikte uygulamada

kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencilere okulda ve sınıfta destek olmak amacıyla görevlendiren kişiyi ifade etmektedir. Bu kişiler özel gereksinimli öğrencinin ailesinin teklifi ve BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda belirlenmektedir (TİHEK, B. No: 2021/325, K. No: 2022/489, 9/8/2022, para. 19).

39. Milli Eğitim Bakanlığının 4/11/2021 tarihli ve 230243 sayılı yazısı kapsamında söz konusu uygulamanın amacının yalnızca tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olan otizm spektrumu bozukluğuna sahip öğrencilerin okul ortamındaki akademik ve sosyal becerilerinin desteklenmesi amacını taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda uygulamanın temel hedefinin hâlihazırda tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olan öğrencilerin desteklenmesi olduğu söylenebilir. Nitekim başvuran da Kurumumuza sunmuş olduğu dilekçesinde kızı hakkında kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak eğitimine devam etmesi yönünde bir karar verilmesi halinde kolaylaştırıcı kişi tutabileceğini belirtmiştir. Her ne kadar TİHEK tarafından kolaylaştırıcı kişinin sadece otizm spektrum bozukluğuna sahip öğrencilere tanınması şeklindeki uygulamanın ayrımcılık teşkil ettiği şeklinde karar verilmişse de uygulamanın kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak eğitim alan çocukların desteklenmesini hedeflediği ve başvuranın kızının hâlihazırda kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olmaması sebebiyle başvuran açısından bir zarar oluşmasının söz konusu olmadığı bu sebeple bu iddiaya ilişkin olarak da ayrımcılık yasağının ihlalinin ortaya çıkmadığı kanaati hâsıl olmuştur.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi